

Sygnatura akt VI U 832/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 września 2018 roku

sprawy z odwołania G. D.

od decyzji z dnia 14 czerwca 2018 roku znak:(...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o odsetki

I. zmienia zaskarżoną decyzję z 14.06.2018 roku i przyznaje ubezpieczonemu G. D. prawo do odsetek ustawowych od należnych świadczeń rentowych za okres od 17.06.2017 roku do 2.05.2018 roku w kwocie 1 673,48 zł,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 832/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 14.06.2018 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił G. D. prawa do odsetek.

G. D. odwołał się od tej decyzji. Wniósł o zasądzenie odsetek za okres od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania. Podał, że dokonał wyrównania świadczenia za okres od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku bez odsetek, przyjmując za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji – wpływ do ZUS prawomocnego orzeczenia Sądu z 5.04.2018 roku. Wypłaty wyrównania dokonał w dniu 2.05.2018 roku – tj. przed upływem 30 dniowego terminu liczonego od wyjaśnienia tejże okoliczności.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

G. D. urodził się (...).

W dniu 4.02.2015 roku wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do renty z ogólnego stanu zdrowia.

Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z 1.04.2015 roku orzekła, że ubezpieczony jest zdolny do pracy.

Decyzją z 10.04.2015 roku organ rentowy odmówił mu prawa do renty.

W wyniku złożenia odwołania od decyzji z 10.04.2015 roku, postanowieniem z 18.01.2017 roku (VI U 391/15) Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. uchylił zaskarżoną decyzję z 10.04.2015 roku i sprawę przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oraz umorzył postępowanie. Orzeczenie stało się prawomocne z dniem 7.02.2017 roku.

W dniu 13.02.2017 roku G. D. złożył w ZUS kolejny wniosek o rentę. Orzeczeniem z 29.03.2017 roku lekarz orzecznik ZUS orzekł, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 14.03.2017 roku (data powstania częściowej niezdolności do pracy: 25.02.2016 rok).

Jednocześnie, w wyniku ponownego rozpoznania wniosku o rentę z 4.02.2015 roku, orzeczeniem z 29.03.2017 roku Komisja Lekarska ZUS orzekła, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 17.03.2017 roku (data powstania częściowej niezdolności do pracy: 25.02.2016 roku).

W wyniku nadzoru zwierzchniego oba orzeczenia z 29.03.2017 roku zostały przekazane do ponownego rozpatrzenia przez Komisję Lekarską ZUS, która w dniu 17.05.2017 roku ustaliła, że skarżący nie jest niezdolny do pracy. W wyniku tego orzeczenia organ rentowy wydał decyzje odmawiające prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, obie z dnia 7.06.2017 roku. Ubezpieczony odwołał się od obu decyzji z 7.06.2017 roku.

W wyniku rozpoznania odwołań od obu spornych decyzji, wyrokiem z 28.02.2018 roku w sprawie VI U 410/17 Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku i oddalił odwołanie w zakresie prawa do renty za okres wcześniejszy. Organ rentowy nie zaskarżył tego wyroku, który stał się prawomocny z dniem 31.03.2018 roku.

Odpis prawomocnego wyroku Sądu wpłynął do ZUS w dniu 5.04.2018 roku.

Wykonując wyrok z 28.02.2018 roku, decyzją z 25.04.2018 roku, ZUS przyznał skarżącemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku i dokonał wyrównania świadczenia za okres od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku bez odsetek, przyjmując za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji – wpływ prawomocnego wyroku Sądu do oddziału ZUS w dniu 5.04.2018 roku, natomiast wypłaty wyrównania dokonał w dniu 2.05.2018 roku, a więc przy upływie 30 dniowego terminu liczonego od wyjaśnienia ostatniej okoliczności.

Bezsporne.

W toku sprawy VI U 391/15 i VI U 410/17 u ubezpieczonego rozpoznano: wielopoziomą dyskopatię szyjną z przewlekłym zespołem bólowo – korzeniowym w postaci rwy barkowej prawostronnej, stan po leczeniu operacyjnym (29.05.2014 roku – usunięcie dysku C5/C6/C7 ze stabilizacją międzytrzonową C5-C7; wielopoziomą dyskopatię lędźwiową z przewlekłym zespołem bólowo – korzeniowym z torem prawostronnym, po dwukrotnym leczeniu operacyjnym poziomu L5-S1 i L4-L5 (2000 r. i 2003 r.); rozległe zmiany zwyrodnieniowe – wytwórcze stawów kręgosłupa na wszystkich poziomach potwierdzone badaniami obrazowymi RTG i MRI; stan po zerwaniu głowy długiej mięśnia dwugłowego ramienia prawego, jego przyczepu bliższego (2002 r.), po próbie leczenia operacyjnego ze złym wynikiem funkcjonalnym i zanikiem mięśnia; przebyte uszkodzenia mięśni stożka rotatorów ramienia lewego bez upośledzenia funkcji kończyny. Ubezpieczony nie jest zdolny do pracy. zespół bólowy korzeniowy potwierdzony w badaniach neuroobrazowych z znacznym stopniem upośledza funkcjonowanie narządu ruchu, co ogranicza zdolność do podjęcia pracy zarobkowej. Niezdolność do pracy jest częściowa. Badany wymaga leczenia i rehabilitacji. Niezdolny do pracy od dnia badania tj. od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku.

W dniu 7.05.2018 roku ubezpieczony złożył wniosek o wypłatę odsetek za okres od 25.02.2016 roku do 28.02.2018 roku.

Decyzją z 14.06.2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił skarżącemu przyznania żądanych odsetek. W uzasadnieniu swojego stanowiska ZUS podał, że miał obowiązek wydać decyzję w sprawie przyznania prawa do renty w terminie do 5.05.2018 roku (30 dni od dnia wpływu prawomocnego wyroku Sądu do oddziału ZUS). Pozwany miałby więc obowiązek wypłacenia odsetek w przypadku niedokonania wypłaty renty do dnia 5.05.2018 roku. Ponieważ jednak wypłata świadczenia nastąpiła 2.05.2018 roku, odsetki nie przysługują.

Ubezpieczonemu przysługuje prawo do odsetek ustawowych od należnych świadczeń rentowych, od 17.06.2017 roku do 2.05.2017 roku, w kwocie 1 673,48 zł.

Dowód: dokumenty w aktach organu rentowego, tom I: wniosek k. 217, orzeczenia k. 235, 237, 272-273, 276, 281, decyzje k. 239, 291, 293, 323, 333; dokumenty w aktach sprawy VI U 391/15: opinia biegłych sądowych: R. K. i E. K. k. 13-19, 21-28, 47-52, 64-67, postanowienie k. 88 z uzasadnieniem k. 90-90v; dokumenty w aktach sprawy VI U 410/17: opinia biegłych sądowych: R. K. i E. K. k. 25-27, 31-33 wyrok k. 59 z uzasadnieniem k. 63-64; wyczenia pozwanego k. 10-10v.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

Spór między stronami dotyczył kwestii ustalenia, czy organ rentowy dopuścił się błędu, który był przyczyną opóźnienia w przyznaniu ubezpieczonemu należnego świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1778) - jeżeli Zakład, w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych, nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Oznacza to, że tylko w jednym przypadku ZUS jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego. Ma to miejsce wówczas gdy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie dokona świadczeń w terminach określonych przepisami dotyczącymi ich przyznawania i wypłacania.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 stycznia 1995 roku w sprawie III UZP 28/94 stwierdził, że błąd w prawie ubezpieczeń społecznych oznacza każdą obiektywną wadliwość opinii, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Natomiast w wyroku z dnia 9 marca 2001 roku w sprawie II UKN 402/00 Sąd Najwyższy stwierdził, że przez określenie "nie ustalił prawa do świadczenia" użyte w art. 38 ust. 1 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych uzasadniające żądanie odsetek, oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia mimo spełnienia warunków do jego uzyskania.

Z kolei zgodnie z art. 118 ust. 1, 1a i 2 ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2018.1270 j.t.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie wykazało ponad wszelką wątpliwość, że organ rentowy popełnił błąd będący przyczyną wydania decyzji ustalającej brak podstaw do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności

do pracy (decyzja z 7.06.2017 roku) i w efekcie powodując opóźnienie w przyznaniu tego świadczenia. Odmienna niż biegłych sądowych w sprawach VI U 391/15 i VI U 410/17 ocena stanu zdrowia i nieuznanie jej przez członków Komisji Lekarskiej ZUS w orzeczeniu z 17.05.2015 roku) za przyczynę niezdolności do pracy jest błędem, co w sposób oczywisty wynika z opinii biegłych sądowych: R. K. i E. K.. Sąd, po przeanalizowaniu opinii biegłych sądowych ze spraw VI U 391/15 i VI U 410/17, w pełni podziela stanowiska zawarte w opiniach biegłych sądowych, które to opinie stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w powyższych sprawach. Już z opinii biegłych sądowych ze sprawy VI U 391/15 wynikało jednoznacznie, że skarżący jest osobą niezdolną do pracy od dnia 25.02.2016 roku. Wobec pojawienia się w tej sprawie nowych okoliczności, które nie były znane organowi rentowemu w dniu wydawania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS (1.04.2015 roku) i w dniu wydawania decyzji z 10.04.2015 roku, Sąd uchylił decyzję z 10.04.2015 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania ZUS. Nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że Komisja Lekarska ZUS, rozpoznając sprawę ponownie, wydając orzeczenie z dnia 17.05.2017 roku dysponowała już pełną wiedzą, co do tego że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy, a pomimo tego orzeczeniem z 17.05.2017 roku uznała ubezpieczonego za zdolnego do pracy. Biegli sądowi: R. K. i E. K. w sposób jasny i nie budzący żadnych wątpliwości już w sprawie VI U 391/15 wskazali powody, dla których uznali ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy od 25.02.2016 roku. W niniejszej sprawie nie zachodziły okoliczności przemawiające za dopuszczeniem dowodu z opinii biegłych sądowych albowiem opinie przedłożone do spraw VI U 391/15 i VI U 410/17 jednoznacznie wskazują, iż okoliczności sporne w sprawie zostały dostatecznie wyjaśnione. Z opinii tych biegłych jednoznacznie wynika, że Komisja Lekarska ZUS Oddział w Z. wydając orzeczenie z dnia 17.05.2017 roku popełniła błąd i nie uwzględniła okoliczności świadczących o częściowej niezdolności do pracy skarżącego. Dokumentacja przedstawiona organowi rentowemu była wystarczająca do uznania wnioskodawcy za częściowego niezdolnego do pracy od 25.02.2016 roku. Lekarze orzecznicy ZUS znali już treść opinii biegłych: R. K. i E. K. ze sprawy VI U 391/15, dysponowali całą dokumentacją medyczną skarżącego, a zatem brak było jakichkolwiek podstaw by rozpoznać wniosek ubezpieczonego o rentę w sposób odmienny od rzeczywistego. W trakcie procesu o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w sprawie VI U 410/17 nie została złożona żadna nowa, istotna dokumentacja medyczna, która uzasadniałaby błędne orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 17.05.2017 roku.

W orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 2.07.2009 roku wydanym w sprawie I UK 37/09 czytamy: „sąd nie musi przeprowadzić dowodu z opinii biegłego, nawet zgłoszonego przez stronę, jeżeli uzna, że okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione (art. 217 § 2 K.p.c.).” Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza bowiem, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego jest niecelowe jeżeli Sąd uzyskał już od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.09.1999 r., II UKN 96/99, OSNAPUS 2000, nr 23, poz. 869).

Opinia biegłych podlega swobodnej ocenie dowodów, przy ocenie której sąd zobligowany jest stosować kryteria szczególne, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania wyrażonego w niej stanowiska. W taki też sposób sąd ocenił przedłożone do spraw VI U 391/15 i VI U 410/17 opinie biegłych: R. K. i E. K.. Postępowanie dowodowe wykazało ponad wszelką wątpliwość, że organ rentowy popełnił błąd będący przyczyną wydania decyzji z dnia 7.06.2017 roku, ustalającej brak podstaw do przyznania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, i w efekcie powodując opóźnienie w przyznaniu tego świadczenia.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, iż pozwany dopuścił się błędu polegającego na dokonaniu przez członków Komisji Lekarskiej ZUS w dniu 17.05.2017 roku nieprawidłowej oceny stanu zdrowia skarżącego. Opinie biegłych wydane w sprawach VI U 391/15 i VI U 410/17 Sąd ocenił jako dowody wartościowe, stanowiące podstawę ustaleń faktycznych. Opinie te stanowią miarodajne źródło wiadomości specjalnych w procesie. Nie ujawniły się żadne okoliczności w sprawie, które podważałyby rzetelność sporządzonych opinii przez biegłych. Argumentacja biegłych jest w ocenie Sądu przekonująca.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 11.09.2017 roku w sprawie P 11/07 (Lex 316047) „w sytuacji kiedy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie

lekarza orzecznika ZUS lub Komisji Lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy) termin z art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.”

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradyktoryjności, i tak zgodnie z art. 6 K.c. obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności koresponduje z wyrażoną w art. 232 K.p.c. zasadą inicjatywy procesowej stron. Ubezpieczony z tego obowiązku się wywiązał. Z opinii biegłych: R. K. i E. K. wynika, że w dacie wydawania decyzji z dnia 7.06.2017 roku Komisja Lekarska ZUS miała możliwość ustalenia w sposób prawidłowy stanu faktycznego na podstawie dowodów, którymi wówczas dysponowała. Skoro zaś Komisja Lekarska ZUS popełniła błąd to skarżącemu należą się odsetki od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy.

Ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było zdaniem Sądu Okręgowego orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 17.05.2017 roku. Mając na uwadze wskazany w art. 118 ustawy emerytalnej 30 dniowy termin, organ rentowy powinien był wydać decyzję najpóźniej w dniu 16.06.2017 roku. Natomiast z § 2 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U nr 12, poz. 104) wynika, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania tych świadczeń, do dnia wypłaty świadczeń. Ustęp kolejny dodatkowo wskazuje, iż okres opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń i ich wypłacie liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji, a okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności. Skoro organ rentowy w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych nie wypłacił należnego świadczenia, to na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konieczne okazało się zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego odsetek w wysokości określonej w tym przepisie. Termin aktualizacji prawa do odsetek nastąpił zatem w dniu kolejnym po upływie terminu do wydania decyzji tj. 17.06.2017 roku. Od tego też dnia należą się ubezpieczonemu odsetki ustawowe. Sąd zobowiązał organ rentowy do wyliczenia wysokości należnych ubezpieczonemu odsetek. Matematyczny sposób ustalenia wysokości odsetek za okres od 17.06.2017 roku do 2.05.2018 roku dokonany przez ZUS nie budził zastrzeżeń Sądu. Ubezpieczony również nie kwestionował tych obliczeń. Kwestionował jedynie okres za jaki odsetki te zostały obliczone. Wobec tego Sąd uznał te obliczenia za w pełni wiarygodne.

Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do ustawowych odsetek od niewypłaconego w terminie świadczenia rentowego, za okres od 17.06.2017 roku do 2.05.2018 roku w kwocie 1 673,48 zł.

W pozostałym zakresie tj. co do żądania zasądzenia odsetek za okres wcześniejszy od 25.02.2015 roku do 16.06.2017 roku, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. odwołanie oddalił.

Podkreślić należy, że skoro postanowieniem z 29.03.2017 roku w sprawie VI U 391/15 Sąd uchylił zaskarżoną decyzję z 10.04.2015 roku i sprawę przekazał organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, to musiały się w sprawie pojawić nowe okoliczności uzasadniające taką decyzję Sądu. Prawo do renty przyznano zaś ubezpieczonemu nie od wydania pierwotnej decyzji, lecz od daty po późniejszej. Tym samym o błędzie organu rentowego możemy mówić dopiero przy wydawaniu kolejnej decyzji tj. decyzji z 7.06.2017 roku, którą to podstawę stanowiło orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 17.05.2017 roku stwierdzające brak podstaw do uznania wnioskodawcy za niezdolnego do pracy. Nie zaś decyzji ZUS z dnia 10.04.2015 roku, 2.11.2010 roku, po wydaniu której do sprawy została przedłożona nowa dokumentacja medyczna uzasadniająca wydanie w dniu 29.07.2017 roku postanowienia w sprawie VI U 391/15. Tym samym Sąd nie uwzględnił żądania ubezpieczonego zasądzenia odsetek za okres od 25.02.2015 roku do 16.06.2017 roku. Na podstawie wyżej wskazanych przepisów, we wcześniejszej części uzasadnienia, Sąd wyjaśnił przyczyny, dla których odsetki ustawowe należą się skarżącemu od dnia 17.06.2017 roku, nie zaś od dnia 25.02.2015 roku.

SSO Tomasz Korzeń